Några försäkringsskattefrågor

Svenska livförsäkringsbolags skattenämnd yttrar sig över skattefrågor framställda av försäkringsbolag. Eftersom problem på försäkringsbeskattningens område endast i mycket begränsad omfattning kommer under skattedomstolarnas prövning torde det vara av intresse att skattenämndens yttranden göres tillgängliga för Skattenytts läsare. Det är redaktionens avsikt att någon gång om året lämna en redogörelse för dessa yttranden i den mån de behandla mera allmängiltiga frågor.

Lägre pensionsålder än 55 år.

Skattenämnden har tillfrågats huruvida i följande fall en livränta kan utfärdas såsom pensionsförsäkring trots att den försäkrade ännu ej uppnått 55 år.

En textilfabrik har upphört med sin verksamhet och i samband därmed velat lämna de anställda en omedelbart börjande pension. En av de anställda, en kvinna, är född den 2 april 1906 och sålunda ännu ej 55 år gammal. Kvinnan har varit anställd i företaget sedan 1945.

Nämnden (yttrande nr 398) anser att ifrågavarande livränta kan utställas såsom pensionsförsäkring.

Ett försäkringsbolag har anhållit om nämndens yttrande i följande fråga.

En företagare, ett aktiebolag, har en anställd. Denne anställde har i kontraktet tillförsäkrats vissa förmåner.

Arbetsgivaren och arbetstagaren har kommit på kant med varandra och arbetsgivaren har mot kontraktets bestämmelser avskedat arbetstagaren. På grund av detta kontraktsbrott blir arbetsgivaren skyldig att betala arbetstagaren som är 42 år en ersättning av 2.500 kronor om året till dess arbetstagaren blir 67 år. Parterna äro sådana ovänner att arbetsgivaren helst vill slippa att vidare ha att göra med arbetstagaren. Han vill därför teckna en genast börjande livränta på arbetstagarens liv. Kan en sådan livränta med tillämpning av anvisningarna till 31 § 3 st. KL klassificeras P (d. v. s. pensionsförsäkring).

Skattenämnden har avgivit följande yttrande (nr 409).

Skadestånd på grund av brutet anställningskontrakt har beskattats såsom ersättning för förlorad arbetsinkomst, Regeringsrättens årsbok 1948 not 815 (jämför Lundewall sid. 107). Härav torde följa att det skadestånd som arbetsgivaren betalar är en utgift i rörelsen och därför avdragsgillt. Detta bör gälla även om skadeståndet utges i form av engångsbelopp eller i form av engångspremie för en försäkring. Under sådana förhållanden anser nämnden det riktigast att försäkringen klassificeras P trots att den försäkrade är under 55 år.

Överlåtelse av pensionsförsäkring.

En privatpraktiserande läkare har ordnat sin pensionering genom att i ett bolag teckna pensionsförsäkringar med 20 års garanti. Till följd av ett villabygge, som visat sig bli betydligt kostsammare än beräknat, har försäkringstagaren kommit i en besvärlig situation. Han har misslyckats i sina ansträngningar att lånevägen skaffa erforderligt kapital och därför till

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:16:52

bolaget anmält, att han önskar utbyta försäkringarna mot fribrev, som han ämnar överlåta till byggmästaren såsom delikvid för villan.

Fråga uppstår då vilka verkningar en sådan åtgärd, som bolaget icke torde ha möjlighet att förhindra, kan få i skattehänseende.

Böra försäkringarna i detta sammanhang omklassificeras till kategori K, så att doktorn nu blir beskattad för de tekniska återköpsvärdena eller kunna försäkringarna behålla sin karaktär av P-försäkringar, varvid byggmästaren i sinom tid får skatta för utfallande belopp?

Skattenämnden har i anledning av den framställda frågan avgivit följande yttrande (nr 394).

Försäkringarna skall vid överlåtelse bibehålla sin karaktär av P-försäkring. Att omklassificera försäkringarna till K, skulle nämligen innebära ett kringgående av bestämmelserna i anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen punkt 1 stycket 5 d) att beträffande P-försäkring rätt till återköp eller belåning av försäkringen icke skall föreligga och ej heller rätt till sådan förändring av försäkringen att den upphör att vara pensionsförsäkring.

Klassificering av temporär livränta på två liv tecknad mot engångspremie.

Ett försäkringsbolag har anhållit om nämndens yttrande huruvida en genast börjande under 15 år utgående temporär livränta mot engångspremie som tecknats på en 62-årig moder och hennes 33-årige son kan klassificeras P.

Nämnden har avgivit följande yttrande (nr 411).

Man kan tänka sig att försäkringen tecknats på olika sätt:

1. Modern är försäkringstagare och betalar premien. Livräntan kan då anses vara ålderspension för henne kombinerad med efterlevandepension för sonen. Hela försäkringen kan då klassificeras P.

2. Sonen är försäkringstagare och betalar premien. Man kan då tänka sig olika sätt att uppdela försäkringen.

a) Försäkringen uppdelas i en ålderspension för sonen och en efterlevandepension för modern. Då sonen är under 55 år kan endast den del av försäkringen som motsvarar efterlevandepension klassificeras P.

b) Försäkringen uppdelas i en ålderspensionsförsäkring på moderns liv och en överlevelseränta till förmån för sonen att utgå efter moderns död. Den första delen av försäkringen kan klassificeras P. Huruvida den senare delen d. v. s. överlevelseräntan kan klassificeras P beror på om man kan anse det överensstämma med grunderna för gällande lagbestämmelser på detta område att en person kan teckna och betala en såsom P klassificerad överlevelseränta till förmån för sig själv.

Det skulle inte vara förenligt med lagstiftningens grunder att exempelvis i fråga om en livränta som av en 30-åring tecknades på eget och en 90-årings liv klassificera hela livräntan såsom P-försäkring med motivering att den livränta som efter den äldres död kommer att utgå till försäkringstagaren skulle utgöra en för försäkringstagaren behövlig efterlevandepension.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:16:52

Nämnden anser att överlevelseräntan enligt 2 b) kan klassificeras P endast om försäkringen tillgodoser ett faktiskt pensioneringsbehov.

Jämför nämndens yttrande nr 271.

Ändring av skattekategori för lång sjukförsäkring.

Ett bolag har anhållit om nämndens yttrande i följande fråga.

En lång sjukförsäkring har tecknats enligt skattekategori P (invalidpension). Den försäkrade önskar efter någon tid ändra försäkringens skatteklassificering till K (kapitalförsäkring). Med hänsyn till den försäkrades hälsotillstånd vid det ifrågasatta ändringstillfället kan följande tre alternativ tänkas.

Alt. 1. Den försäkrades arbetsförmåga är på grund av sjukdom eller olycksfall nedsatt med minst hälften. Ett skadefall föreligger alltså.

Alt. 2. Den försäkrades hälsotillstånd har försämrats sedan försäkringen tecknades utan att något skadefall föreligger. Om någon ny försäkring över huvud taget kan beviljas kan detta emellertid icke ske på samma villkor som för den gällande försäkringen.

Alt. 3. Den försäkrades hälsotillstånd har ej undergått sådana förändringar att han icke kan erhålla en ny försäkring på samma villkor som för den ursprungliga.

Bolaget anser att ändring av skattekategorin i vart fall ej bör ske, då skadefall föreligger. Bolaget önskar ett generellt yttrande från nämnden huruvida en invalidpension kan ändras till K-försäkring och i så fall förutsättningarna härför.

Nämnden har avgivit följande yttrande (nr 408).

Systemet med klassificering av försäkringar har tillkommit för att skapa ordning och reda på hithörande område. Man har bl. a. velat förhindra att en försäkringstagare skulle kunna bereda sig oberättigad fördel därigenom att försäkringen då det gäller avdragsrätt hänföres till en skattekategori och då det gäller beskattning av utfallande belopp till en annan. Om ett försäkringsbolag ansett en försäkring såsom för försäkringstagaren hänförlig till skattekategori P följer därav att hela det utfallande beloppet skall bli föremål för inkomstbeskattning. En försäkringsgivare bör alltså tillse att en försäkring som klassificerats P i alla avseenden blir behandlad som en dylik försäkring.

Om en invalidpensionsförsäkring klassificeras P följer därmed att försäkringstagaren har full avdragsrätt för de premier som erlägges och därmed följer även att utgående ersättningsbelopp på grund av försäkringen skall fullt inkomstbeskattas hos mottagaren. Skulle emellertid klassificeringen ändras från P till K sedan det för försäkringstagaren blivit troligt eller uppenbart att han på grund av arbetsoförmåga kommer att få ersättning på grund av försäkringen, kommer uppenbarligen den situationen att inträffa som nämnden nyss berörde nämligen att "en försäkringstagare skulle kunna bereda sig oberättigad fördel". I detta sammanhang erinras därom att den "premiereserv och övriga tillgodohavanden", som enligt anvisning 10 till 32 § KL skall tagas till beskattning om en P-försäkring ändras till K-försäkring, då frågan är om invalidpensionsförsäkring utgör ett tämligen obetydligt belopp i förhållande till erlagd premiesumma och måhända ännu mer i förhållande till det ersättningsbe-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:16:52

lopp som den icke längre friske försäkrade anser sig kunna påräkna. Då således försäkringstagarens önskan om ändring till K-försäkring av en sjukförsäkring. som är klassificerad P kan vara orsakad av hans önskan om att erhålla en oberättigad skattefördel bör enligt nämndens mening sådan ändring icke medgivas.

Till komplettering kan anföras följande. Försäkringstagaren kan när som helst upphöra med premiebetalningen för en invalidpensionsförsäkring och erhåller då ett fribrev som på grund av den tämligen låga reserven endast lämnar ett mycket begränsat skydd i förhållande till invalidpensionsbeloppet. Då denna möjlighet alltid står öppen för försäkringstagaren kan han på denna väg upphöra med försäkringen såsom P-försäkring. Han kan samtidigt därmed eller senare teckna en ny sjukförsäkring av önskad storlek såsom K-försäkring och erhåller på detta sätt den önskade ändringen från P till K. För att emellertid därvid förhindra att ändringen sker endast därför att försäkringstagaren anser att hans hälsotillstånd försämrats och sjukersättning i K-form skulle för honom vara skattemässigt vinstgivande, bör försäkringsgivaren vid sådan ändring kräva samma friskbevis som erfordras för nyteckning av sjukförsäkring. Därigenom skulle skattespekulation förhindras.

Då försäkringsgivarna som regel icke torde önska utställa K + P-försäkringar synes det skattenämnden att om för den försäkrade sådant friskbevis företes att bolaget skulle vara villigt bevilja ny försäkring på samma villkor som redan gäller för en invalidpensionsförsäkring bör denna försäkring kunna ändras från P till K om särskilda skäl därför föreligger. Sådana fall bör lämpligen hänskjutas till nämnden för yttrande.

Red.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:16:52